מוקלה בידו - אם איע לה לולין לאיקון שירלה

איתיביה *כופין קערה על הנר שלא יאחז בקורה בבתי גרזני דשביח בהו דליקה *וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל ובארזכות המטה בבשרי חדתי דעבידי דפקעי *נותנין כלי תחת הדלף בשבת בבתי חדתי דשכיחי דדלפי רב יוסף אמר היינו טעמא דרב חסדא *משום *דקא מבטל בלי מהיכנו איתיביה אביי *חבית של טבל שנשברה מביא כלי אחר ומניח תחתיה א"ל *טבל מיכן הוא אצל שבת שאם עבר ותקנו מתוקן *נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצוצות א"ר הונא ברי"ה דרב יהושע ניצוצות אין בהן ממש *וכן קורה שנשברה סומכין אותה בספסל או בארזכות המטה דרפי דאי בעי שקיל ליה *נותנין כלי תחת הדלף בשבת בדלף דראוי *כופין יאת הסל לפני האפרוחין שיעלו וירדו קסבר מותר לטלטלו ותתניא *אסור לטלטלו 'בעודן עליו ותתניא אע"פ שאין עודן עליו אסור א"ר אבהו בעודן עליו כל בין השמשות מינו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא א"ר יצחק כשם שאין נותנין כלי תחת תרנגולת לקבל ביצתה כך אין כופין עליה כלי בשביל שלא תשבר *קסבר אין כלי ניטל אלא לדבר הניטל בשבת מיתיבי כל הני תיובתא ושני בצדדך למקומו תא שמע *אתת ביצה שנולדה בשבת ואתת ביצה שנולדה ביום טוב אין מטלטלין לא לכסות בה את הכלי ולסמוך בה כרעי המטה אבל כופה עליה כלי בשביל שלא תשבר הכא נמי בצדדך למקומו *ת"ש פורסין מחצלות על גבי אבנים בשבת באבנים מקורזלות דחזיין לבית הכסא ת"ש *פורסין מחצלות על גבי לבנים בשבת דאישתיור מבנינא דחזיין למיזגא עלייהו ת"ש 'פורסין מחצלת על גבי כוורת דבורים בשבת בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ובלבד שלא יחבין לצוד הכא במאי עסקינן דאיכא דבש א"ל רב עוקבא ממישן לרב אשי תינח בימות החמה דאיכא

דמבטל כלי מהיכנו · בפרק בחרש *פירש בקונטרס דאסור משום דמתחזי כסותר וכאן פירש דחשיב כלאי מחברו סס במקו: **טבל** מוכן הוא אצל שבת · לף על פי שאסור לטלטל דלתקן בפרק מפנין (לקמן קט:) מ"מ לא חשיב מבטל כלי מהיכנו כיון דאם עבר ותיקנו מתוקן ק' לרשב"א דתקן במסכת תרומות בפ"ב (משנה ג) ומייתי לה בהזיקין (נימין נד:) המעבר בשבת בשוגג יאכל במזיד לא יאכל ולישנא דקאמר הכא אם עבר ותיקנו משמע במזיד מדלא קאמר *אם שגג ותיקנו וגרסה דנקט עבר כגון דליה ליה פירי אחריני דאמר בביצה בפרק י"ט (דף יז:) דאפילו במזיד יאכל שוב הקשה בפרק בחרש (דף קנה:) חניא היתה בהמתו מטונה מבול ומעמיס מחיר את החבלים והקשים טפלים ואע"פ שמשתברין משמע דאסור להניח תחתיהן כרים וכסתות אלמא מבטל אלו מוכן הוא ואור"י דלף על פי שמשתברין לא קאי אמבטל אלא אעשיית ושוב הקשה כי היכי דאמר אם עבר ותיקנו מתוקן ס"ל כשמניח כלי תחת תרעולת לקבל בילתה נימא שאם עבר והסיר הביצה מותר הכלי לטלטל ואם כן ביטלת טורת ביטול כלי מהיכנו ואלו פירכא היא דהא כמו שהכלי עם הביצה אין לה היתר אבל מבל יום לו היתר על ידי תיקון ושוב הקשה היכא דאית ליה פירי אחריני בשוגג אמאי יאכל נימא דאיתקצאי לבין השמשות לכולי יומא ושוב מ"ש דהכא אמר אם עבר ותיקנו מתוקן וכביצה בפ' אין נדרין (דף כה: ושם) גבי בטול נדר ר"ש דאמר אין נדרים מתמין בי"ט אמר אם עבר ותיקנו אינו מבוקר ואמר בשוגג מבוקר אמרינן התם דליתא דמסכת והגי* : **כופין** את הסל · לטיל לא מלי פריך מינה דהאלה מטיה היא: **בעודן** עליו · אבל אחר שיכלו מותר לטלטל גרסה לר"י דקסבר דאין מוקצה אחר שבת לפני האפרוחים והא מבטל כלי מהיכנו וקי"ל דאסור לבטל בשבת פירקין *פריך סתמא דהש"ס והא קא מבטל כלי מהיכנו וכן בפ' מפנין (לקמן קנט:) ובפ' בחרש (דף קנה:) פריך אליבא דרב הונא אע"ג דלא מליט שהיה סובר כן משמע דלרש"י אסור לבטל כלי מהיכנו וכן אפרש בשמוך וי"ל דאמ"ד יש מוקצה לאחר שבת הך דטופין את הסל מוקי כר"ש דאמרינן דאפי' מינו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולי יומא ליה דהא מתני' דמסכת בשבת אמר אם עבר ותיקנו מתוקן ס"ל דגבי שבת אמר לשמוע מתני' כר"ש דאמרינן הכא דטופין את הסל בשבת בשביל שלא תשבר אבל בשאר מקומות אינו מתוקן אם עבר ותיקנו אינו מתוקן ולא אמרינן דאיתקצאי לבין השמשות לכולי יומא ולא אמרינן דאיתקצאי לבין השמשות לכולי יומא אל

שש כתב נ"י כשם דמנ"ם הרבה טעמים לאיסור טלטול מוקצה. וא' מהם שיסיח מיכר שביתת שבת להטיליט שעושים גם בחול ממלאכה והרמ"ל כתן טעם שסות גדר להלאה: (א) סמ"ר רע"ם. וגמ"ם שם ס"ד: (ב) אבל שלא לעורך כלל ס' · ל"ם לפ"ז כילף מלאים שכיים בגדן שלהם תנו"כתוב: בשבת והולכין עמהם לבה"כ שאין שם עורך כהם ומ"ל דהוה שלא כדרך הלאה דהא בספרף מ' מוסר בסבין של סוחרים אסיו תמונים בגדן שם שאר כביים וכיר אמי כאן שלא לעורך. ונראה לי דלא אסרו בזה אלא שלא לעורך כל דהוי אם יחמתם בו דהוה ומכל אם יחמתם בו דהוה מהא אלא כדי שיהא מוכן לו בשעתו

א ° מ כל הכלים (°) נטלים בשבת חוץ ממוקצה מחמת חסרון כיס כגון ג סכין של שחיטה

ג אז של מילה ואיזמל של ספרים וסכין של סופרים שמתקנים בה הקולמסים כיון שמקפידים שלא לעשות בהם תשמיש אחר אסור לטלטלו בשבת ד ואפי' לצורך מקומו או לצורך גופו: הגה ואפילו מהודים נגדן שם סאר מכיים א אסור (מ). (מלבוש (מהרי"ן) וה"ה לקורנס של בשמים ב שמקפידים עליו שלא ילכלך: הגה וה"ה כלים המיוחדים לאהלה ג (ג) ומקפיד עליהם. [כ"ל בשם מי' פ' כ' והמגיד פכ"ו]:

ב °° ס כל כלי אפי' הוא גדול ד (ג) וכבד הרבה לא נתבטל שם כלי ממנו לא מפני גדלו ולא מפני כבדו:

(ג) °° ו בלי ה שמלאכתו (ד) לאיסור מותר לטלטלו ו (ה) [ואם נשתמש לאיסור בכין בשמשות כגון גר שטולנ (א) מ"ל מ' רע"ם] בין לצורך גופו כגון ז קרעים של זהבים או נפחים לפצוע בו אגוזים קורדום לחתוך בו דבילה בין לצורך מקומו דהיינו שצריך להשתמש במקום שהכלי מונח שם ס ומותר לו ליטול משם ז ולהניחו באיזה מקום (ו) שירצה ח ט אבל מחמה (ז) לצל דהיינו שאינו צריך לטלטלו אלא מפני שיראה שישבר או יינגב שם אסור: הגה כל מוקצה אינו אסור מגזה בטלטולו אבל בגיטה בטלטלה אסיגו מגדרנו מדי ולכן מותר ליגע במטרה שבגיטה שכנסה שמרות דלקות מגיו מ בחנור שדולק בו אם וכן מותר ליקח דבר המיחד מחמת מל דבר מוקצה [מרדכי פרק כל הכלים ורים בילה ורבי יהודה מי"ג והמגיד פרק כ"ם ומ"ם מ' מ"ן וכל בו פ"ם דיני חמה] וכן מותר לטלטל דבר מוקצה מ"ל נפות דלא מהו מלטלו מגזה מלאכתו יד ולא מקדיר מלטלו [פסוקים מהרי"ן מ' רכ"ו]:

ד ו כלי ט שמלאכתו (מ) לדהיתר א] מותר לטלטלו אפי' אינו אלא לצורך הכלי שלא ישבר או יינגב (ב) כ אבל שלא לצורך כלל אסור לטלטלו: וכתבי

°מפי' שלמ"ת מ"ם °°מ"ם מ"ן מכ"ם °°מפי' מ"ם מ"ן וסי' מ"ן וסי' מ"ם מ"ן וסי' מ"ם מ"ן

ה שמלאכתו לאיסור. כלומר שמיוחדת לדבר שאסור לעשות בשבת: ו ואם נשתמש לאיסור. פ' שסיס מונה עליו דבר האסור דנשתמש בכם לדבר האסור אבל אם עשה מלאכה בקרנם פסיטת דמותר לטלטלו בשבת לצורך גופו ומקומו: ז לשמיטו מקום. דכיון שהוא כידו רשאי לטלטלו יותר ונ"ל דאפי' שבת ומטלה לצל מ' רשי דלא מהני לן כיוצא

איתא נשבת דף קכ"ז שמותר לטלטל מוקצה (°) כרגליו דרך כיעלו וכ"כ במלאכות שם פמ"ם (°) סי' ס"ם ס"ם: ח אבל מחמה לגל. ולית' כירום ס"ם דבריהם לא הקרי מעשה דגם לאיסור בשבת אלא בדבר מוקצה. אפי' בזכת דמבוד ד"ל מלאה. מלאחר יד לצורך דבר המחיר ע' כ"ג לגל ס' רש"ם פקיז: שם כלאחר יד. לפ"ז הוה דבר הן לצורך נוסר והקומה. וכ' לא בת הוכרי ס"ג מג"א ס"ק ז' שבות כיון. קשה לי מהירושלמי מוכח ברש"ם ע"ז דמחלי מ"ב דמרין שם לא מלאה. ח"ב הבת לא בים מחמה בכך דלים לא מחיוב. ולא הוה לצורך נוסר והקומה. וכ' לא בת הוכרי ס"ג בשבת לגל מ' רשי דלא מהני לן כיוצא

באר היטב

מלוי ומיתה בשבת מ"מ ומותרת רשם שפתילה פ"ם: (כה) עצמו. עכו"ם שבשם מצלין בשבת לגרם ישראל מפי' שרים נטלטל מרי לומר לו לטלטל לאיזה מקום מדלים ואין בלן שבת השבת בין בשם כיוצ' הפנים. ואם מתמלה של ישראל אסור לומר לעכו"ם לנשת ובים בכל דבר שמקוקה דש"ל שבת דשבת פ"ש. פרש"ם משם מגל המשפט שבי' מ"ב בלי לומר יוכל לומר לעכו"ם מרגנות מ"ב מ"ר ויבת המשפט. אבל לא יאמר לו שיעשה בשבילם. דרשת הרמ"ם דבר מלאכה ומלאכה. ומ"ם מ"ם מ"ן מ"ן מ"ן

מגן אי"ה שלא הלכות שבת

באר הגולה — אברהם ניי

ב בין הסמכות. כתב ב"ח וכ"ד ס"ר"ס ו' כתבתי דלא מולד שעה אחד מכ"ד קודש"ל אחת ג' כוכבים בטוגים מיהו ביוסר ולאחר מבלין שעה אחד ומגיל ביו"ד מ' חתם"ג דבסי"ר"ס"ל כתבתי דים להחמיר לקבל שבת מבריבעה ב"ם לפנין מילה אמו כן עכ"ל הבית"ם ולא דהוה בעלמא בסק"ד ג' רביעי מיל קודם ל"ם הוי ודהוא דהם בהוה מרבעיות שעה בגמ"ם כו' תר"ע ודהם מרבעיות שעה בגמ"ם כו' תר"ע ודסבר שעה לפים ריבעה כמ"ם כו' רס"ו ס"ע ג"ד דמבתשקע בחמה הוי הוא ס"ם ג' רביעי מיל קודם ל"ם הוי ודהוא סוף הסקיעה ודהוא ג' רביעי מיל כמ"ל סימן רס"ת ודהוא לערך רביעית שעה קודם ל"ם והסטולד קודם לכן מוהלין"ו דהם ל"ם לפנין מלהבה דהוי מיסוד סקילה בסקיקן הכי כמ"ם ל"ם כס' מ"ב כמ"ם מ"ב ס"ם ס"ב וב"ב רדב"ן ס"ת רס"ב והסטולד בשבת שעה רביעית קודם הלילה לכל מוהלין"ו דהם בשבת אכל לא למעשה אמ"ם מ"ב ס"ם ס"ם רוב חכמי ישראל כי אינו רוצה לסמוך על דעתי בפנין מילה ואם מעמד מדברי הבפסק שלו לפי שבמנו כל ישראל מקומו לקבל שבת מבתשקע בחמה ס"ב כ"ם לפנין"ם אבל במדינתינו לפעמים אין מקבלין שבת עד סמוך לרביעית שעה כמ"ם כו' רס"ת ס"ב ס"ם לפנין מילה ים לסמוך על דעתי בפנין מילה אם לולו בשבת

שוטים לומן שמשלין מיוק לימול כפחות סמות מד"ת דמ"מ ים מיסור מס ריין כמנמו כתב דשומד נשוש עשוה ול"ל א"ל מנגב ס"ל ס"ל דמנגמ שרין שאנו
שמוליאין מרב"ל לרמוב שכות כרמלית אלא ס"ל דבכמן כיון שמינו
יסלנגנו כסמות מד"ת . וכתב ר"י כשם מ"ק דשמש לפוס לכן לרך ליסב ומיכו
הר"ר ירוס' בסיתר פחות מד"ת לרך ליסב בכל סמות מד"ת שאל"כ אע"פ שטומד מיב כנע"מ דף ס' פירש"י דכשומד לפוס סני :
דסליכס אחת ס"מ ואפי' בכרמלית מיב ' סמוך לנמיכה · אבל מבע"י שרי וא"מ
מלקות מדרבנן עכ"ל . וכראה חמנו אס ל"ל דכמ"ל אמ"ל דמ"ל אמ"ל דמ"ל אמ"ל ד

מעיקרא נברא לא חי . הימה והלא טומאת לוט אסור לברך ובקונטרס פירש דבעלי קריין אסורים בדברי תורה ויל"ל דמירוי בטבילת גרים ומפני שהיה טבילה הצריכו לכל אחד טבילות לברך לאחר טבילה וכן בגמ' ספפנים אדם נא מביא הכסת הלו ב מ"ר ר"ת ולאו לברך עד לאחר הטבילה נהגו העם לברך כל אחד ברכת דרים לאחר בטילה :

אין לנו אלא תרבעה ובריס . ומיהו לא תבמנו (כן) דפליג ר' יוחנן דהתם דטחנו לימנו בהתמרי לקמן ל"ד יוחנן דאמרים שאלו מהו שחסיטו שאכל לימן מבמע שכן היו טהרים . ומיהו מדהאמוראים היו עושים עיטור ומיעוף מבמע שהיו מחמירים על עלמן והיו מהרים בכוון ולפיכך ים לחתיר בכוס של ברכה :

שטיפה מי ומלח . ירושלמי דסוף פירקין אי"ר אחא אלעזר דברים נאחרו בכוס של ברכה מלא עיטור ומודם ושלמתן מקרא מפתי שבע רלון ומלא ברכת ה' שבע עיטור רלון מודם ומלא כמבמעו : **שטיפה** מבמון והדחה מבפנים . ופי' ר"י דוקא שאין הכוס יפה שיש בו שיורי יומם אבל אם הוא יפה בלא הכי פסיר דמי דלא בעינן אלא שיהא כוס של ברכה יפה : **זוכה** לשני עולמות . פי' הרב רבי יוסף ממרסיליא מדהוא ליה לאמתב יום ודרום רם ואמב יבשה הכי יו"ד ה"א ומיהה וכיו"ד ה"א לברהו שני עולמות כדאמרינן בהחכלת (מנחות ד' כט:) כי ביה ה' לוה עולמים (אל תקרי לוה אלא לר וכו') : **שמאל** מהו שחסיטו לימן . בכוסות גדולות מיירי לו ברחם מדם טבת שאל לחיות בשבת שהוא בחנוכה לו בנשואין ולריך להחריך בברכם המזון : לאן

ובקונטרס פירש דבעלי קריין אסורים בדברי תורה ויל"ל דמירוי בטבילת גרים ומפני שהיה טבילה הצריכו לכל אחד טבילות לברך לאחר טבילה וכן בגמ' ספפנים אדם נא מביא הכסת הטבילה נהגו העם לברך כל אחד ברכת דרים לאחר בטילה :

אין לנו אלא תרבעה ובריס . ומיהו לא תבמנו (כן) דפליג ר' יוחנן דהתם דטחנו לימנו בהתמרי לקמן ל"ד יוחנן דאמרים שאלו מהו שחסיטו שאכל לימן מבמע שכן היו טהרים . ומיהו מדהאמוראים היו עושים עיטור ומיעוף מבמע שהיו מחמירים על עלמן והיו מהרים בכוון ולפיכך ים לחתיר בכוס של ברכה :

שטיפה מי ומלח . ירושלמי דסוף פירקין אי"ר אחא אלעזר דברים נאחרו בכוס של ברכה מלא עיטור ומודם ושלמתן מקרא מפתי שבע רלון ומלא ברכת ה' שבע עיטור רלון מודם ומלא כמבמעו : **שטיפה** מבמון והדחה מבפנים . ופי' ר"י דוקא שאין הכוס יפה שיש בו שיורי יומם אבל אם הוא יפה בלא הכי פסיר דמי דלא בעינן אלא שיהא כוס של ברכה יפה : **זוכה** לשני עולמות . פי' הרב רבי יוסף ממרסיליא מדהוא ליה לאמתב יום ודרום רם ואמב יבשה הכי יו"ד ה"א ומיהה וכיו"ד ה"א לברהו שני עולמות כדאמרינן בהחכלת (מנחות ד' כט:) כי ביה ה' לוה עולמים (אל תקרי לוה אלא לר וכו') : **שמאל** מהו שחסיטו לימן . בכוסות גדולות מיירי לו ברחם מדם טבת שאל לחיות בשבת שהוא בחנוכה לו בנשואין ולריך להחריך בברכם המזון : לאן

מעיקרא נברא לא חי . הימה והלא טומאת לוט אסור לברך ובקונטרס פירש דבעלי קריין אסורים בדברי תורה ויל"ל דמירוי בטבילת גרים ומפני שהיה טבילה הצריכו לכל אחד טבילות לברך לאחר טבילה וכן בגמ' ספפנים אדם נא מביא הכסת הטבילה נהגו העם לברך כל אחד ברכת דרים לאחר בטילה :

אין לנו אלא תרבעה ובריס . ומיהו לא תבמנו (כן) דפליג ר' יוחנן דהתם דטחנו לימנו בהתמרי לקמן ל"ד יוחנן דאמרים שאלו מהו שחסיטו שאכל לימן מבמע שכן היו טהרים . ומיהו מדהאמוראים היו עושים עיטור ומיעוף מבמע שהיו מחמירים על עלמן והיו מהרים בכוון ולפיכך ים לחתיר בכוס של ברכה :

שטיפה מי ומלח . ירושלמי דסוף פירקין אי"ר אחא אלעזר דברים נאחרו בכוס של ברכה מלא עיטור ומודם ושלמתן מקרא מפתי שבע רלון ומלא ברכת ה' שבע עיטור רלון מודם ומלא כמבמעו : **שטיפה** מבמון והדחה מבפנים . ופי' ר"י דוקא שאין הכוס יפה שיש בו שיורי יומם אבל אם הוא יפה בלא הכי פסיר דמי דלא בעינן אלא שיהא כוס של ברכה יפה : **זוכה** לשני עולמות . פי' הרב רבי יוסף ממרסיליא מדהוא ליה לאמתב יום ודרום רם ואמב יבשה הכי יו"ד ה"א ומיהה וכיו"ד ה"א לברהו שני עולמות כדאמרינן בהחכלת (מנחות ד' כט:) כי ביה ה' לוה עולמים (אל תקרי לוה אלא לר וכו') : **שמאל** מהו שחסיטו לימן . בכוסות גדולות מיירי לו ברחם מדם טבת שאל לחיות בשבת שהוא בחנוכה לו בנשואין ולריך להחריך בברכם המזון : לאן

בי מידי דלא מבאים נמי לסלקינהו לצד אחד ולילך תרגמא רב יצחק קסקאה קמיה דרבי יוסי בר אבין משמיה דרבי יוחנן דאמרי משום שנאמר "ומלא פי החלתך בעו מיניה מרב חסדא מי שאכל ושתה ולא ברך מהו שיחזור ויברך אמר להו מי שאכל שום ורידו נודף יחזור ויאכל שום אחר כדי שיהא ריחו נודף אמר רבינא הלכך אפילו נמר סעודתו יחזור ויברך רתניא * "טבל ועלה אומר בעליותו ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו על הטבילה ולא היא התם מעיקרא נברא לא חי הכא מעיקרא נברא חי והואיל ואדחי אדחי : תנו רבנן אספרגוס יפה ללב ומשב לעינים וכ"ש לבני מעים ותרגיל בו יפה לכל גופי והמשתבר חיבני קשה לכל גופו מדקתני יפה ללב מבלל דבחמרא עסקינן וקתני וכל שכן לבני מעים ותתניא ללע"ט יפה לרמ"ח קשה כי תניא התם במיושן *כדתנן קונם יין שאני טועם שהיין קשה לבני מעים אמרו לו והלא מיושן יפה הוא לבני מעים ושתק [ג] אסור בחדש ומותר במיושן שמע מינה : תנו רבנן ששה דברים נאמרו באספרגוס אין שותין אותו אלא בשהוא חי ומלא מקבלו בימין ושותהו בשמאל ואין משיחין אחריו ואין מפסיקין בו ואין מחזירין אותו אלא למי שנתנו לו ורק אחריו ואין סומכין אותו אלא במינו והתניא אין סומכין אותו אלא בפת לא קשיא הא בדחמרא הא בדשכרא תני חדא ללע"ט יפה לרמ"ח קשה ותניא אידך לרמ"ח יפה ללע"ט קשה לא קשיא הא בדחמרא הא בדשכרא תני חדא רק אחריו לוקה ותניא אידך לא רק אחריו לוקה לא קשיא הא בדחמרא הא בדשכרא א"ר אשי השתא דאמרת לא רק אחריו לוקה מימיו נזדקן אפילו בפני המלך : א"ר ישמעאל בן אלישע שלשה דברים סח לי סריאל שר הפנים *אל תטול חלוקך בשחרית מיד השמש ותלבש ואל תטול ידך ממי שלא נטל ידיו ואל תתאוה לבגדי הנשים בשעה שחזורות מן הבית מפני שאני מרקד ובא לפניהן אמות אי איכא נהרא לעברויה ואי איכא דרבא אחרינא ליזיל בה ואי איכא נודא ליקו ארוארא ואי לא ליהדר אפיה ולימא *ויאמר ה' אל השטן יגער ה' בך וגו' עד דחלפי מיניה : א"ר זירא א"ר אבהו ואמרי לה במתניתא תנא עשרה דברים נאמרו בכוס של ברכה טעון הדחה ושטיפה חי ומלא עיטור ועיטוף נוטלו בשתי ידיו ונותנו בימין ומגביהו מן הקרקע טפח ונותן עיניו בו ויש אומרים אף משגירו במתנה לאנשי ביתו אמר ר' יוחנן אנו אין לנו אלא ארבעה בלבד *הדחה שטיפה *חי ומלא תנא הדחה מבפנים ושטיפה מבחוץ א"ר יוחנן כל המברך על כוס מלא נותנין לו נחלה בלי מצרים שנאמר *ומלא ברכת ה' ים ודרום ירשה ר' יוסי בר חנינא אומר זוכה ונוחל שני עולמים העולם הזה והעולם הבא עיטור רב יהודה מעטרהו בתלמידים רב חסדא מעטר ליה בנטלי [ד] *אמר ר' חנן *ובחי *אמר רב ששת *ובברכת בר פפא מאי קראה *ישאו ידיכם קדש וברכו את ה' ונתנו לימין א"ר חייא בר אבא אמר ר' יוחנן ראשונים שאלו שמאל מהו שתסייע לימין אמר רב אש' הואיל וראשונים אינביא להו ולא אפשט להו

אנן

*דאר"ץ עיטוף רב פפא מעטף ויחיב רב אסי פרים סדורא על רישה *נוטלו בשתי ידיו א"ר חננא

ערין משפט נר מצוה

מא א מיי' פ"ז מ"ה מהלכי ברכות הלי' ד' : סמג עשין יד מ"ר ריסן סמוך ג :

מב ב מיי' פ"ד מ"ד שם הלי' ג טו"ש ח"ת סי' קס: סעיף ד :

(יום"ט מוס' סימים ז: ד"ה מוס' ע"ב)

מג ג טו"ש ח"ת כי' ד סעיף יא:

מד ד ב"ש ריש מיקן שם סעיף ג :

מה ה מיי' פ"ו מ"ו סס סלי' **מו** מ סמג עשין ס טו"ש ח"ת סי"ל ס ג :

מז ו שם סעיף ד :

רב נסים גאון

ללע"ט יפה. ליבר"ה ורא. פירש הרא. ולא לעין לסרגל יפה לראש לסרגל יפה: רש : **עשרה** דברים נאמרו בכוס של ברכה בר"ר בנ"ר בנ"ר בר' אמרו אמר ר' אחא ג' דברים נאמרו בכוס של ברכה עטור ומודח ולא בשבח אחד (דברים ג:) בא

אלא לענין הכינה • קסה דמסוס שיטרא פרחא דהוי כהרף עין לא הוי ליה למיפסק כר' יוסי וליכא למימר דכהרף עין דר' יוסי הוא מיד אחר בין השמשות דר' יהודה ומתאחר הרבה אחריו מ"כ(ג) הא דאמר רב יהודה ס' בין השמשות דר' יהודה לרבי יוסי כהנים מובלים בו מאי איריא בין השמשות אחר בין השמשות דר' יהודה נמי כהנים מובלים לר' יוסי וי"ל דאיתו מתאחר כל כך שיעור טבילה ביניתיים מ"מ ספק היה להם אם היה מתחיל מיד אחר דר' יהודה או מתאחר הרבה ולהכי איצטריך למיפסק דלא אכלי כהנים תרומה עד דודאי שלים בין השמשות דרבי יוסי :

הקשה ה"ר פירם דבשבת גופיה הוה מלי למיתקע הלכה כר' יהודה בע"ש וכר' יוסי כמולאי שבת וכן לענין תרומה הוה מלי למימר הלכה כר' יהודה לענין טבילה וכר' יוסי לענין אכילה ונראה לר"י דניחא ליה לאסמוכינן דבוחא דאפי' בשאת דתמיר מיקל ר' יוסי ופרי לעשות מלאכה בבין השמשות דר' יהודה ואפי' בתרומה דקילא מבשת לו בתרומה דרבנן מתמיר ר' יוסי דלא אכלי כהנים עד דשלים בין השמשות :

רבי יהודה הנשיא אומר שלישית לחלון ט' • פירש"י ורביעית להדליק את הנר וכן משמע דלא פליג אתרתי קמייתא ועוד דאמר בסמוך שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא וקשה דבסמ"ע ד' מיתות (סנהדרין דף סה: וסס) נבי שחלה ר"א ואותו היום ע"ש היה ונכנס הורקנוס בן לחלון תפילין נגער בו אביו ואלא במיפה א"ל היאך מניחין איסור סקילה ומסוקין באיסור שבות אלמא הדלקת נר קודם לחלילת תפילין וי"ל דשאני התם דמסוס חולין איחרו מלהדליק את הנר לפי שהיו מרודין בו עד שהיה סמוך להשכה ולכך אמר ימסוק באיסור סקילה קודם ואחרכה ימסוק ים רחיה דחלילת תפילין קודמת מדרלה הורקנוס לחלון תפילין קודם הדלקה ומסתמא היא יודע שכך היו רגילין לעשות :

ששש תקיעות • כמו שפירש בקונטרס שהיו תוקעין תקיעה תרועה תקיעה אע"ג דקלא משמע לקמן דשלש דאקיעות תקיעות הן דקתני התחיל לתקוע תקיעה שיה לאו דווקא נקט תקיעה וכן מוכיח בפרק התליל (סוכה דף נג: וסס) דתנן אין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש ואין מוסיפין על מ"ח תקיעות ותסיב באותן מ"ח שלש להבטיל את העם ממלאכה ואמר בגמרא מתניתין דלא כר' יהודה לתמר הפוחת אל יפחות משבע והמוסיף אל יוסיף על ט"ז ומפרש במלי פליגי ר' יהודה סבר תקיעה תרועה תקיעה אחת היא ותס ג' להבטיל את העם ממלאכה ואמר לר"ש הא ע"כ הלי דמרי לטלטל שופר הייט לעורך נופו או לעורך מקומו דמחמה לגל אפי' ר' שלא יגנב בפרק כל הכלים (לקמן דף קכה:) דהייט טלטול שלא לעורך ואומר ר"ש דמשמע ליה דאסר בברייתא דלעניל אפי' לעורך נופו ומקומו מדקתני לפי שאין מטלטלין ולא קתני לפי שאין מלטלין ת"ל וכיון דאיירי הכא הא דמטלטל שופר הייט לעורך נופו א"כ תולדות אחרי אין מטלטלין וי"ל דתולדות מוקלה יותר מעופר כמו שאפרש בסמוך ומיהו מתוך פירוש הקונטרס משמע דשופר הוי מלאכתו להדליק הא

והתניא שופר מטלטלין כו' • תימה לר"י הא ע"כ הלי דמרי לטלטל שופר הייט לעורך נופו או לעורך מקומו דמחמה לגל אפי' ר' מטעון אסר כמו שאפרש בסמוך דשופר מלאכתו לאיסור הוא ובברייתא דלעניל דאסר להלטיל הייט מחמה לגל והוי כמו מדא מעשה בע"ש : ת"ר ו' תקיעות תוקעין בע"ש תקיעה אחת להבטיל המלאכה שבשדות שניה להבטיל מלאכה שבעיר ושבתוניות שלישית להדליק נר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית להדליק את התפילין כו' תנא דבי שמואל ר' תקיעות תוקעין ע"ש התחילו לתקוע ראשונה נמנעו הכל מלחרוש ומלעדור ומלזרוע ואין הקרבנות נכנסו הכל ועדיין הנשים מתוחות ותריסין מונחים . תקע שניה נפתלקו התריסין ונגעלו התנויות ועדיין התריסין מונחין ע"ג הבירות תקע שלישית פילק ה

*) לענין כבי' סס פירוש מן הדא כוכבא וכ"ה בפירוש הרבב"ם נתי' ועי' בהגהות מיי' פ"ח מהלי שבת עוד נ"י לתמה פירוש מכ"ל ג"כ מוסמא זו נסס ב"ש כ"י . **) וכן בספר דברי יוסף מכ"ל ג"כ מוסמא זו נסס ב"ש כ"י .

אלא לאבילת תרומה דלא אכלי כהנים תרומה עד דשלים בין השמשות דר' יוסי א"ר יהודה אמר שמואל "כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה תנ"ה כוכב אחד יום שנים בין השמשות שלשה לילה א"ר יוסי(ה) לא כוכבים גדולים הנראין ביום ולא כוכבים קטנים שאין נראין אלא בלילה 'אלא בינונים א"ר יוסי בר' זבידא 'העושה מלאכה בשני בין השמשות חייב חטאת ממה נפשיך א"ל רבא לשמעיה 'אתון דלא קים לכו בשיעורא דרבנן אדשמשא אריש דיקלי אתלו שרגא ביום המעונן מאי במתא חזי תרנגולא בדבורא עורבי אי נמי אדאני : ת"ר שש תקיעות תוקעין ערב שבת ראשונה להבטיל את העם ממלאכה שבשדות שניה להבטיל עיר ותנויות שלישית להדליק את הנר דברי ר' נתן ר' יהודה הנשיא אומר שלישית לחלוץ תפילין *ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת אמר רשב"ג מה נעשה להם לבבליים שתוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין תוקעין ומריעין הוו להו חמשה אלא שתוקעין וחוזרין ותוקעין ומריעין ושובתין מתוך מריעין מנהג אבותיהן בידיהן מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה שניה להדליק את הנר כמאן לא כר' נתן ולא כר' יהודה הנשיא אלא שלישית להדליק את הנר כמאן כרבי נתן תנא דבי רבי ישמעאל יישש תקיעות תוקעין ע"ש התחיל להקוע תקיעה ראשונה נמנעו העומדים בשדה מלעדור ומלחרוש ומלעשות כל מלאכה שבשדות ואין הקרובין ראשון ליכנס עד שיבואו חתוקין ויכנסו כולם כאחד ועדיין חנויות פתוחות והריסין מונחין התחיל לתקוע תקיעה שניה נסתלקו התריסין ונגעלו החנויות ועדיין הכמין מונחין על גבי כירה וקדירות מונחות על גבי כירה התחיל לתקוע תקיעה שלישית סילק המסלק והטמין הטמין והדליק המדליק ושוהה כדי צליית דג קטן או כדי להדביק פת בתנור ותוקע ומריע ותוקע ושובת א"ר יוסי *(בר) חנינא שמעתי שאם בא להדליק אחר שש תקיעות מדליק שהרי נתנו חכמים שיעור לחזן הכנסת לחוליך שופרו לביתו אמר לו *אם כן נתת דברך לשיעורין אלא מקום צנוע ישלו לחזן הכנסת בראש גגו ששם מניח שופרו לפי שאין מטלטלין לא את השופר ולא את החצוצרות והתניא שופר מטלטל וחצוצרות אינם מטלטלין אמר רב (*יוסי) לא קשיא כאן ביחיד כאן בצבור א"ל אביי וביחיד למאי חזי הואיל וראוי לנמע בו מים לחיוק

לא לאכילה • וכולה מילתא דר' יוחנן לחומרא דלא תימא כי אלים בין השמשות דר' יהודה ליליא הוא וניכול וממילא נמי לענין מולאי שבת לא לחמרינן כר' יהודה דימא דר' יוסי ליליא הוא וקרי : בשני בין השמשות • ערב שבת ומולאי שבת בהעלם אחד אין כאן עוד אלא חלוי אלא חטאת : ממה נפשך • אי ליליא הוא חייב על ערב שבת ועל מולאי שבת היו כלום ואי יממא הוא חייב על מולאי שבת ואין על ערב שבת כלום וכמון דעבד ליה כל בין השמשות דליכא להפוקי להאי בחילוקו ולהאי בסופו : בשיעורי דרבנן • בין השמשות : אתלו • הדליקו את הנר מבעוד יום : חזו תרנגולין • היושבים על הקורות מבעוד יום וכן הטורבים בשדה : אדאני • עשב הקרוי מלו"ח ומלין אלו טעין לגד הממה אחרים כפופין לאחרה ובאלי היום זקופין ולערב כפופים מאד למערב : שש תקיעות • אף התרועות במנין דסדר אלהן תקיעה תרועה ותקיעה: להבטיל ממלאכה שבשדות • ויהא להן שהות ליכנס לעיר : להבטיל העיר • ממלאכה : והחנויות • ממקח וממכר : לחלון תפילין • והדלקת נר ברבים : להדיק פת בהבור • ועדיין יש שהות כדי שיקרמו פניה שהיו ממהרים התקיעות פדי להוסיף מחול על הקדש : ותוקע ומריע ותוקע הרי שש : ושובת • חל שבת עליו : מלעבוד • מלחפור : ויכנסו כולם כאחד • אלא יחבדו הנכנסים בחברותה לומר שנעסקו במלאכתן אחר שנמנעו קול השופר שאין הכל מכירין מי קרובים ומי רחוקים : הריסין • הן דלתות *התנויות ומסלקין אותן ומניחן ע"ג יהודות ומוכרין עליהן תבלין ואחר דברים ולערב מחזירין אותן לפתחיה: חמין • מים החמין למחוג בהן יין לשמחות: סילק המסלק • קדרות הנעשות להתחלק למחלל הלילה : והטמין הטמינו • את הכירות למחרת : חזן הכנסת • שמש הכיבור : להוליך שופרו לביתו • שהיה גג מיוחד בגובה המיר ואמנעיתה לתקוע שם ומשם מוליכו לביתו אלמא אכתי לא נקיט קדושת שבת עלייהו : לשיעורין • פעמים שביתו קרוב פעמים שביתו רחוק : בראש גגו • שתקע שם : שאין מטלטלין • אפילו ברשות היחיד : והתניא שופר מיטלטל • לפי שכפוף ראשו וראוי לשתות בו מים ולשפות החיוק : מטלטלין • פשוטה ואינה ראויה אלא לתקוע והוי דבר שמלאכתו לאיסור ואסור משום מוקצה : לחיוק

[מנוחות] עי' בלי הש"י דר' חריסין

(ה) נס' לרבי יוס' אמרין לא אמרין אלא בכוכבים הנראין ביום ולא בכוכבים הנראין בלילה

(ג) יומא פא אלא וכו'

[ע"ל ברי]

[מגילה ניסין יד בס. תוס' נב:]

[ע"ל יומ]

[ע"ל ברי]

[ע"ל ברי]

[ע"ל ברי

ין ז' ומים בלא שבת ואין מילה
ז שבת מכל. ובדריסה הכיל
שוכח מכר"ר מנחם מה שמוכנים
בת לבקר אצל התיוק הכולל
ולא הכל על תורתו ששכח כדאיתא
פ' המפלה עכ"ל:

סו (א) להצניעו בהצר
המעורב. כ"כ ב"י בשם
יעו ירושלים ובמהרי"ל כתב שלוה
ר"י סג"ל בתיוקף אחר המילה
רו מידם כל לרבי המילה
שובים מוקלים להלחה וגם המוהל
יחזור ליטול האיזמל מן. החול
טיל שם הערלה בסיוהו בהול על
ריעה עכ"ל ורש"ל בתשובה כתב
כן להסיר כמו שכתב רמ"א כאן
ועם שכיון שהיה רואי בין השמשו'
חר לכל היום דאין מוקלה לחלי
ה ואיני כדאי להסכיע בין הרים
דולים *) אבל נ"ל מבורר לאיסור
איס ברורה מתלמוד ערוך פ"ק
ילה (דף י"ח) תנא ושוין שאם
ב עליו בשר שאסור לעלטלו פירוש
וס קלי על פלי שמלאכתו לאיסור
תוש במכתשת ואפילו הכי מהירין
ם לקלב עליו בשר לערוך י"ע וע"ז
ור דאחר שעשה בו ערוך י"ט אסור
לטלו ועוד דאיה מפרק אין לדין
ף כ"ח) שפוד שלוו בו בשר אסור
עלטלו בי"ט לפי שנמאס ומוקלה
בר נעשה ערוך י"ט ואלי איזמל
גם הוא כוותייהו דהכך דאחר
נעשה בו המלוה חזר לאיסור מוקלה ומ"ש רש"ל דאין מוקלה להלי
ת אינו ענין לזה דהך אין מוקלה להלי שבת הוא בפרק אין לדין
ף כ"ו) בענין שיהיה רואי בבין השמשות וביום שבת אידחי וחזר
נעשה רואי דאין איסור מוקלה בזה מה שאין כן כאן שמתחילה בבין
השמשות לא היה עליו שם רואי אלא לעשות ערוך י"ט ולא אח"כ ומ"ש בשם הרמב"ן דמותר לעלטלו אחר המילה
ואחר שעלטל בסיתר מחזירו לאיזה מקום שירצה כו' נראה טעמו דאי סיה צריך להשליך האיזמל אחר כך ויסיה אבוד ודאי מימנע ולא מהיל
ה עדיף טפי מכתך ג' דברים שאמר עולא (פרק אין לדין) [פ"ק דבילה] שהחירו סופן משום תחילתן ולא חשבו עולא כי פשוט הוא והכך ג' ים
א מידום כדאיתא שם. וע"כ נראה דלא החיר הרמב"ן אלא להצניעו אח"כ בתוחו חדר שמל שם כדי שלא יהיה אבוד אבל לא למקום אחר
נעשה שאמרנו כיון שסני בלתו הכי וגם בשופר של ר"ה אחר החקיעה כתב רש"ל שם שראה שנהגו איסור לעלטלו אח"כ ותמה הוא ע"ז
ם שהרי רואי לתקוע בו כל היום ולפי מה שכתבתי ניחא שהרי גם העלי הנשפ לערוך י"ט פשוט שיהיה אם ירצה ואפ"ה
אור כל שאינו לצורך יו"ט ו"ל דבריה שאין לעלטל השופר אם הוא שלא לצורך תקיעה וכ"ש האיזמל אחר המילה אם לא להצניעו בתוחו חדר
שמל

ביאור הגר"א

זתה נדול ביום הנמל את יצחק וכן ששמע בס"ר בבראשית (מ' ח') ועתום' דשבת ק"ל
ד"ה שש כו' ובב"ק ס' א' ורפ"ד דסנהדרין (נ"נ נ') : [מח] וכל מי כו' ודוקא כו'.
ו' דפסחים ק"ד א' ד"ה ואין כו' : [מט] עוד נהגו כו'. בסנקנא דגמ' כנרהדעי דמוקמי כרבנן וקי"ל כרבנן דלא כבע"ה שרצה בתחלה לפסוק דלא כברייתא
סו [א] כיון כו'. פ"ה דיבמות (ע"כ) : [ב] (ליקוט) ועל שאינם כו'. בסנקנא דגמ' כנרהדעי ס"ל דקי"ל כר' יוסי ומשמע משום דאמרינן במנחות שם צ"ט ב' א"ר אמי מדבריו כו' אר"י משום רשב"י כו'
נא כו' משום דכולהו כו' יוסי ס"ל וכן קאמר סתמא דגמ' בנדרים ח' א'. מ"מ אינו מוכרח וכן מסיק בבע"ה (ע"כ) : [ג] ומותר לטלטל כו'. בס"ש בפ"ב די"ט (כ"ו ב') אין
קצה כו' אבל מהרי"ל כתב דמיד אחר חמילה יזרוק האומל מידו וד"ה כתב שנראה לו דברי ר"ו ואשתמטיתתו דברי תוספתא וירושלמי מפורש כדברי מהרי"ל שבתוספתא פ"ב
וכה רי"א ר"ם הראשון של חג שחל להיות בשבת כיון שיצא ר"ה בו אסור לטלטלו ובירושלמי פפ"ג שם תניתו בארץ אסור לטלטלו ולא שייך כאן אין מוקצה דבאמת מוקצה
א אלא שמותר משום צורך מצוה וכן השיגו בס"ז ע"ש וגם ס"ש מהרי"ל שצריך לזרוק מידו הדין עכו"ל ואע"ג דנבי מלאכתו לאיסור כשמלטלו לצורך מקומו מותר להצניעו כש"ש
ס' כו' משמע דמותר ויראה שם ש"ש בשם דשבת שמעתי שאם בא כו' מקום כו' (ועמ"ת סי' רס"ו ס"ק י"ס ונדרי לביו סס). דדוקא בכלי שכלאכתו לאיסור שאינו
קצה שמתר לטלטל לצורך נופו ומקומו רק מתחה לצל אסור דהוי שלא לצורך ראפי' ר"ש דל"ל מוקצה כלל מורה בזה כמ"ש תוס' ספ"ב דשבת שם דאינו מחסת מוקצה ובמו
ר שמלאכתו להיתר שלא לצורך כלל בזה מותר כיון שמטלטל לצורך משא"כ בפה שאסור לטלטל אף לצורך מקומו ובריתא דשם אוקמוה כר' נחמיה ובזה מתורץ קושית תוס' שם
ה ב' ד"ה והתניא תימא כו' וליתא דאילו היה מותר לצורך נופו ומקומו היה מותר נ"כ להצניעו כנ"ל ח"ש בברייתא לפי שאין מטלטלין כו' ר"ל לגמרי כמ"ש תוס' שם ולפי'

באר היטב

וה ונלאו גוזל אם אמת אם לא במקום שים מנהג קבוע על פי חכמים
ל: (יז) שבת. בדריסה הכיל מחמו' מהר"ר מנחם מה שמוכנים בשבת
קר אצל התיוקה המלה שהוא אבל על תורתו ששכח כדאיתא פ' המפלה עכ"ל:
ח) נפילה. כתב בהגהות מהגהים אבל לאמלה אומר משום לערלת דיוקא ואין
מר יסי לגון אחר קריאת התורה ואם היו ז' בתי כנסיות בעיר בלותו
אין מלין אומרים תחנון והכי נהוג וכן אין אומרים פיוטים של מילה בתותו
כ"ג שאין מלין בו והמנהג לאול קודם עלינו לשבח עוד נהגו שלא לתחנון
ופילון עד אחר המילה משום שהתפילין הם לות והמילה גם כן לות:
סו (ח) ומותר. והש"ל הגיה על הג"ה ומביא ראיות מהם ם דאסור
לעלטל האיזמל בשבת ונם מינו בשופר של ר"ה נהגו ג"כ איסור לעלטלו
זר התקיעה אם לא לצורך וכ"ש האיזמל אחר המילה אם לא להצניעו בתותו
ן דעתה אינו אחר רק הנעת ד"ב מקרי מתקן ולאיה מסוגיא דשבת דף קל"ג ע"ב וגלאה לפי"ד דהך שלא לאן לעניין דיוקא דאינל רק לפלוגתא בעלמא לענין אם לא טעמו של דבר (ומה"ע

דמילה ובמ"ז) [מח] וכל מי שאינו אוכל בסעודת מילה הוי
(יח) כמעודה לפנים (חוס' פ' ע"ב) ודוקא שמלאתו שם בני אדם מהוגנים
אבל אם נמלאו בני אדם שאינם מהוגנים מ"מ לאכול שם (ג"ר שם)
[מט] עוד נהגו לעשות סעודה ומשתה (יג) בליל (יז) שבת לאחר
שמולד זכר נכנסים אצל התינוק לעשות שם והוא ג"כ סעודת מצוה (בח"ה
סי' רס"ט מהוס' פרק מרובה) :

יג כב יום מילה שחל ביום תענית צבור הבתובים
כד מתפללים סליחות ואומרים וידוי כדרכם
ואין אומרים והוא רחום ולא (יח) נפילת אפים :
(אבל אומרים אל ארך אפיים) (כ"י בשם הרשב"א) :

רסו איזה מילה דוחה שבת וי"ט. ובו י"ד סעיפים :

א א מילה בין בזמנה בין שלא בזמנה דוחה צרעת
שאם יש בהרת בעור הערלה אע"פ שיש
בקציצת הבהרת לא תעשה חותכה עם הערלה
ב אבל אם לאחר שנימול גדל בשר במילתו עד
שאינו נראה מהול וצריך לחתכו אם יש בהרת
באותו הבשר אסור לחתכו [א] כיון שא"צ למולו
פעם אחרת אלא מדרבנן :

ב ג מילה דוחה י"ט ושבת בזמנה (א) ד אבל שלא
בזמנה אינה דוחה ואפי' בזמנה אינו דוחה אלא
המילה עצמה ה ופריעה ומציצה ו ואפי' פירש חוזר
על ציצין המעכבין ז דהיינו אם בשאר מהעור עור
החופה א רוב גובהה של עטרה אפי' במקום א'
[ב] ועל (ב) שאינם מעכבים אם לא פירש חוזר ואם
פירש אינו חוזר ה ונותנין עליה אספלנית :

הגה **ב** [ג] (ד) (ג) ומותר לטלטל האיזמל לאחר המילה (א) להצניעו
בתלר המעורב אע"ג דאינו צריך לו עוד בתותו שבת דהא לא הוקלה
בין השמשות מאחר דהיה צריך לו בתותו שבת כן נראה לי (היתר עלטול
כתוב בתא"ו נתיב ז' והטעם הוא דברי המחבר ודלא כמהרי"ל) :

אחר המילה משום שהתפילין הם לות והמילה ג"כ לות :

רסו א רוב גובהה של עטרה. ע"ל סי' רס"ד ס"ה ומ"ש שם :

ב ומותר לטלטל כו' אבל אם שבת כו' מותר. דבבה"ג אפילו

חידושי רע"ק

(סי' רס"ו סעיף ב') **מילה** דוחה י"ט ושבת בזמנה אמר עד' א' שנולד בשבת מלין אותו

שמל

מילואים

שהתיינו. וי"ל כדי לאלם ידי
ספיקא. ויקח פרי חדש ויברך
שהחיינו. אתרי דיותר בשבתי'
לאיתי בהגמי"י פ"ג מה' מילה
שהמיין בזה. ולכאורה מביא
בשם הרוקח טעם אלא לברך
על מצות מילה ואין
מתיונין אלא עדיין מתורת יפל.
דכל שלא סרה ג' יום בחדש
ע"כ ושי' בב"י. ולכאורה
אין הכנה לעשם זה. וה"כ
אלא דבריהן על המילה הא
לא ולא מבשר נפל עדיין.
ובמתה בבת אק"ו. פריך סגר'
ר"ל לא סרה שפיקה הוי
מיתה אלא מהלין. ותיכף
ת"ל בבריה. מלין אותו מ"מ
ם ג' הא ניתה לעניין שבת.
שפיר מיתה מ"ע. הו נאלו כן
קיימת הוא מתקן בשר בעלמה
אבל לעניין בריה לחתי חבי
אלך מהבריון דאמת לאו כ
קיימת הוא. ועכ"ל אינו נומל

פתחי תשובה

לאוו ליזהר גם בסעודת בריתא מילה ותשובה ע"ב ועיין בס"ת בשם : (יז) סעודת מצוה. ע'
במ"ש סימן תכ"ת ס"ק ו"ג : (יח) כמנהגת לשמים. עיין בס"ע על מהרי"ט ז"ל מ"ש לכן
יזוה כו' ובתשובת מקום שמולל כו' פ' כתב בשם ספר מרבינו אהרן דעוד לבטל מה שבאמת
קורה על סעודת בריתא מילה כי אולי לא יבאו מעשים המתרחשים ויהיה בכלל נ דנ"ש ס"ם
רסו (א) אבל שלא בזמנה אינה דוחה. עיין בתבו' רבינו עקיבא איגר סימן קע"ב
בשאלה: המל בשבת אלא בזמנו אי תמיהנו אי תמיהנו בזה בעניה לא מהני דהוי כאילו אתר
אסור משלמו אי ע"י שוטר כוכבים אלרין לאמיר אם בריתא אי כיון דהך ודאי קבריס אין
בלבל תאל"מ ובתריך בזה לדחות הלאה דאמל לבבלה זו ובתב דגם מבואר בשבת אין מלין
דבאמר בתם דאין בעבירה תלוי בבתיהם הלך בעתיהו הוי מלאכת שבת ולא יתיהן הלאה מה
דלא מהני (עיין בגמ' ל"ל סימן ו' הבאתי סברת הגמ' ומ"ד ובם שעיקרי ע"ו
מעבר ובתבו תו"ב ע"ב) אבל בתל בשבת בעבירה תלוי במלוה דמילה לאחר דקיי"ל מקילל
בתבירה פטור אלא דמילה הוי מתקן גברא ל"ל בזה אלא ודרך להעיר ד"ב ולא נתקן
גברא הוי מקילל ולא נעשה מלאכת שבת. ובוא כתב לעיקר דבמל אלא בזמנו בשבת דמהני מ"מ
להעיר ד"ב דדמי בשיר לבותבו בשבת דגם בעבירה אף בה נדון דלא מהני מ"מ גל אי מקילל
בשבת ד"ב דהך שלא לאן לעניין דיוקא דרק לפלוגתא בעלמא לענמה על טעמו של דבר (ומה"ע

[redacted]

ה לצורך גופו
תר]. ומלשון
שהרי התוס'
החפץ לצורך
ז" ואם התחיל
ר או למקומו
דרק באופן
מותר להוליכו

ז"ל: מכאן יש
יסור כשהותר
ך מקומו יכול
שם, דהא כלי
מו שרינן ליה
ז שהיא עכ"ל.
הותר לטלטלו
לטלו עד מקום
מותר לטלטלו
ם לטלטלו עד
עסיים המרדכי
לצורך מקומו
צה".

סי' שח ס"ג:
ר לטלטלו וכו'
ר ליטלו משם

ה היתר לטלטלו
לאכתו לאיסור
א למד את דינו
זו סי"ב): "ומי
הוא בביתו יכול
רו וליפול שם
יון שהוא בידו
רצה, וכמש"כ

אלא שצ"ע דאפי' הרמ"א לא התיר אלא כשהגביה בהיתר וכגון שהגביה את כיסו מערב שבת, ומהיכי תיתי להתיר באופן שהגביה באיסור.

וצ"ל דס"ל להמ"א דלא חשיב הגביה בהיתר אלא כשהגביה בזמן איסור שבת רק שאעפ"כ הותר לו מאיזה טעם, אבל מה שהי' הכיס בידו בהיתר קודם זמן השבת לא מיקרי שהגביה בהיתר שהרי עתה חל האיסור עליו ויש לו להניחו מידו, ומזה למד המ"א דאפי' באופן שלא הגביה החפץ בהיתר אפ"ה כל שהמוקצה כבר בידו מותר הוא לטלטלו למקום שירצה.

ויסוד זה מבואר גם מהגר"א, דהנה יעו"ש בהגר"א שחולק על הרמ"א וז"ל: אבל ל"נ דשם התחלת הטלטול הוא בהיתר וכל הטלטול הוא בהיתר משא"כ כאן (בכיס) שבאיסור הוא וכו' עכ"ל, והיינו שגם הגר"א ס"ל דמה שהגביה הכיס מערב שבת לא מקרי שהגביה בהיתר, ולכן חולק על פסק הרמ"א וס"ל דאם הגביה חפץ מערב שבת אסור לו להניח במקום שירצה כיון שלא הגביה מתחילה בהיתר.

ביאור שיטת הגר"א - משנה ברורה וחזו"א

הנה ביארנו שדעת הגר"א היא דבעינן תחילת הגבהה בהיתר, וכן מבואר במשנה ברורה סי' שח, והיינו דלא התירו אלא כשהתחיל לטלטל ברשות, יעו"ש. [וכן משמע מלשון התוס' בסוגיין שכתבו "ואם התחיל לטלטלו בשביל שצריך לגופו" וכו'].

והביאור בזה שיסוד הדין של הגביה בהיתר הוא דהא שהתירו לטלטל לצורך גופו ומקומו נכלל בזה גם לטלטלו למקום שירצה ואין מחייבין אותו להניחו מידו

לאלתר, ומבואר נמי מ"ש דכשהגביה בערב שבת לא חשיב הגביה בהיתר, דאע"פ שבמציאות הגביה את החפץ בהיתר מ"מ לא שייך שם לומר שהי' נכלל איזה דבר בהיתר [שהרי לא התירו לו שום דבר רק שלא היה אז זמן איסורו].

אמנם עי' בחזון איש (או"ח סי' מט-ז) שכתב דודאי אין כוונת הגר"א שהכל תלוי במה שיגביה בהיתר, שאילו הי' זה יסוד דינו אז גם כשהגביה הכיס מע"ש הי' מקרי הגביה בהיתר ולא הי' חולק על הרמ"א, ובע"כ שאין קביעות ההיתר תלוי באם הגביה בהיתר.

רק שכוונת הגר"א היא שהיתר זה נא' רק במוקצה מחמת מלאכתו לאיסור ואפי' באופן שהגביה באיסור וכגון ששכח והגביה את החפץ. והביאור הוא דמאחר שהחפץ כבר נמצא בידו הרי הוא צריך למקום ידו ויש היתר של צורך מקומו, ומה שמוליכו בידו למקום שירצה מקרי טלטול בהיתר [היינו ההיתר של צורך מקומו], משא"כ בכיס, דהוי מוקצה מחמת חסרון כיס, כמבואר במ"א סי' שי, וליכא ביה ההיתר של צורך מקומו, אז כשמטלטלו למקום שירצה מקרי טלטול באיסור. עכ"ד החזון איש יעו"ש.

ודברי החזון איש צ"ע, שהרי עיקר הוכחת החזו"א היתה מדחולק הגר"א על הרמ"א בכיס אע"פ ששם היתה הגבהה בהיתר, וצ"ע, שהרי כבר בארנו באר היטב דשם ליכא מעלת הגביה בהיתר, שהרי לא התירו לו שום דבר לומר שהי' נכלל בהיתר לטלטלו למקום שירצה.

[עוד צ"ע מלשון התוס' בסוגיין דמשמע דבעינן תחילת הגבהה של היתר (לשון התוס' הוא ואם התחיל לטלטלו וכו') וכן

הוא לשון
הוא בהיתר

נמצא
רק באופן
[דהיינו ש
ולפי החזו
באיסור עז
למקום ידו.

אלא
ברורה, דה
החזו"א, ש
לטלטל כל
דבר המוק
לצורך גופ
ולהניחו עי
כלי שמלא
אין הביאו
דמכיון דה
שום איסו
וא"כ יל"ע
בהיתר זה
לא התירו
החזון איש
גופו ומקו
המוקצה, כ
של צריך
ידו, ומאח
מותר הוא
עיקר צורת
[עי' ב
לטלטל ה
ואע"ג דגו
לצורך מק
דדוקא ב

[redacted]

אור שמח

שבת משום דלא הוי שכר שבת כיון דאם לא ילילו ישרפו אסורי מסח עמו תשבון דפקחין הן דידעי דכה"ג באן דאין עומד לאבוד לגמרי ולא לאו מהפקרא קא זכו להכי אסורים ה דהוי שכר שבת וז"ב בס"ד.

רק כד

ם לשמיר פירותיו בשבת כו
זה מחפציו הוא ולמה הוא
אלא לקנות לעצמו חפצים כו'
בר בא לידו עד שיעמוד כמות
דומה לנועל ביתו מפני הגנבים

מר אדם לחבירו שמור לי פירותי
ומור לך פירותיך בתחומי אע"ג
הוי שומר שכר מ"מ לענין שבת
לאחד מהם אלא ששניהם עומדין
מיס. אבל אם מוחל לחבירו חוב
בשבת. כיון שבת לו ענין מחודש
שכר שבת ממש, והא דפוחתין גבי
ז דלא עביד כלל ולא טרח מידי
ופשוט והיסוע"ק לא דק במח"כ
מ"ג ד"ה הלכה כר"ג כתבו ומשמע
ו איסורא דאפילו בשכר שרי
ז שבתחומך ואני אשמור פירותיך
ר לי ואני אשמור לך הוי שו"ש
יג ול"ל סברת רבינו אבל ביעתם
כר את הפוטל לשמור לו אם
ים כו' לפיכך אין אחריות שבת
בשכר אסור ורבינו הבילה סוף
תו' דהיכא שמתחייב בשמירתו
תובה עליו לקדם בשכר ולשכור
' וכדאמרינן ב"מ ל"ג שהי' לו
שבי אסור, אבל היכא שאינו
אכה בשבת ולא הוי שכר שבת
מרן בראיתו לכן בשמור לי ואני
ם כדאמר ריש השואל ופטור
אמרינן חייב באחריותן ומיקמינן
ה עליו לטרות בשמירתן ולקדם
שבת וכן הכא מיירי במחובר
בשכר שרי וב"ק.
מור את התינוק עוד לא מחיוב
ו פ"א מהלכות שכירות דשומר
כמו שו"ש לשו"ת אעפ"י שאגל
מ חייב ופירשי את דברי
ור מן התשלומין אבל מ"מ רמי
לשמרי מפשיטה ובשו"ש מגגיבה
תו כמייק בידים א"כ לא שייך
מן התשלומין כי דמיטל עליו
מקלית והמחוב בשכרת רבינו
ודו"ק

בדעת רבינו שפיבר דאביו מוחזר בשבת להפרישו אם עשה מלאכה דאוריתא דכתיב לא תעשה כל מלאכה אתה ובנך ובתך ובמכילתא אלו הקטנים ולכן אמרו גבי כבוי בעושה ע"ד אביו פי' שהניחו אביו ממחין בידו משום דאביו מצוה להפרישו ודלא כפירש"י שרואה שנות לאביו והוי כמצוהו לכבות ולכן רק בדרבנן אין אביו מצוה להפרישו ודו"ק. וכן מפרש הרא"ש בפ' קדושים דאים אמו ואביו כו' ואת שבתותי כו' דזה מייחד בשבת ולא ביו"ט שאביו מצוה להפרים הקטנים ומיושב לפ"ז הא דפריך הגמ' על אבא שאול מהנים היינו שיונקים (ובתוספתא דמה יונקים היינו) אפילו בשבת נמי המשך השמיטה דבל"ז הו"מ לפרש דקטנים היו והיו יונקים מבהמה מיו"ט דאין אביהם מצוה להפרישם אבל בשבת מצוה להפרישם דבנך ובתך כתיב. אבל השתא דמסיק דסתם תינוק מסוכן הוא אגל חלב א"כ ע"כ בגדולים מיירי אבא שאול א"כ קשה אם איכא סכנה אפי' בשבת נמי כו' ודו"ק היטב.

הלכה יב אסרו חכמים לטלטל מקצת דברים בשבת כדרך שהוא עושה בחול כו'

בהשגות הביא טעם הגמרא דהוי משום גזירה דהולאה וכן פירש"י בפרק משילין ובדף י"ב ד"ה ליפלגי באבנים בחלת הולאה ע"י טלטול היא יכל מה שגזרו אימוי אלא משום הולאה כו' ולפ"ז א"ש מה שהקילו חכמים שאם מטלטל דבר שמלאכתו לאיסור לצורך מקומו מניחו באיזה מקום שירצה, דבל עיקר דהולאה היכא שכבר מטלטלו כיון שעקירה ראשונה לא היתה לכך פטור ואין זה הולאה להכי לא לא גזרו גם בטלטול וכיון שכבר הוא בידו תו מטלטלו לבל מקום שירצה כמו"ש הכמ"ג בהלכה ה' ודו"ק.

פרק כה

הלכה ח ומטלטל אדם מחט של יד כו' אבל אם ניטל הקצה הנקוב שלה כו' אין מטלטלין אותה.

כרבא דאמר מדלענין טומאה לאו מנא הוי לענין שבת לא הוי מנא פירוש דאם אינו כלי לענין טומאה לא הוי כלי לענין שבת. אמנם דין טומאה לא ס"ד כלל דניבטי גבי שבת ולכן בקנה של זיתים אף שאין בראשם קשר דהוי פשוטי כלי עץ מ"מ כלי הוי אלא דכלי פשוטה היא ולא כלי מקבל ואמן מסק יעפיגן דניבטי כלי קבול דמטלטל מלא וריקן. להכי מטלטל לענין שבת דשם אין גפ"מ בין פשוט לבית קבול. אבל הגמרא במתכיות דפשוטה מטמא ואפ"ה ניטל שוקלה טהור ע"כ טעמ' דאינה כלי מדמה שפיר וכן בגולמי כלי מתכיות דעדיין לאו כלי הוא כדאמר סוף פ"ק דחולין הרגישו בתוספה. ודברי מהרש"א כאן תמוהין ע"ש

הלכה ט כל כלי שמקפיד עליו שמא יפחתו דמיו כגון כלים המוקצים לסחורה כו'

מה מדויק לשון רבינו. שלפי ההלכה דקי"ל כר' שמעון דלית לי' מוקצה לכן פסק לקמן הלכה י"ד דלבד גרוגרות ולימוקין הכל מוכן הוא. א"כ לגבי אכילה ליכא מוקצה מחמת חכרון כיס. דדעתי' דאינם טל כל מיני דחזי לי' ולים

זמנים הלכות שבת פכ"ה

מגיד משנה

כפף משנה

אסור לבטל כלי מהיכנו זכו. כגר נתבאר זה ס"ה (ה"ג) ושם מבואר שאם נתנו מבע"י מותר להניחו שם. ומשנה הוא בפרק ג' (מכו): לפיכך אין נותנין זכו. שם פע"ב שאמרו אין נותנין כלי בתחה הדלף ונקבו ביומה מבע מבע דרב מסרה תחת מרגגולת וכו' ודלא כרבי יוסף דאמר לבטל. וכן כל דבר מותר לבטל. ולדעת רבי יצחק דאמר אין כלי בכל דלא כרבי הגיעל וכ"כ בהגהות אל מגיה לדבר הגיעל (פי' מהר"ן) ובהשגות יק מי אברהם (פי' מהר"ן) ובהשגות מר אברהם ע"כ. ולא ידעתי טעם וכו' ע בגיאה ע"כ. ולא מסור לזנות בהן כל מבוקה והעולה מסור לזנות בהן כל שאינו מעכבו את זמן לא המפקר שאמר מעכבו הבינה על זה בכלי:

כד נותנין כלי תחת הדלף וכו'. מעמה פרק משיכין (בגיה לה:) נותנין כלי תחת הדלף בשבת, ובגמרא (לה:) תנא אם בתמלא הכלי שופך ושונה ואינו נמנע והמעיידה שם ופי' דוקא דלף הרמוי מבע בינה (מב.) ובתב רבינו ואם אם אינו רמוי לא. וכתב רבינו ואם נתן מותר לטלטלו כו' ובגמרא (בגיה אם) כי רחיא דמבי דלף אמא דמבינה דרבה מ"ל זיל ע"ל פוריך להמם כי היכי דלהוי גרף של רעי לבתחלה וכי עושים גרף של רעי לבתחלה אמרי לה כי רחיא דמבי אמר מהכי נפל כי רחיא דמבי ג"ש מיתי כי דעבדיה אדמר. ומפורש ג"ש פ"ב (בגה) אמרו עושין גרף של רעי לבתחלה. ובגמרא לבתחלה נמר רבינו אמר אמר ועשה מותר לטלטלו אמר אמר עושין אומה לבתחלה אסור נמה אין עושין גרף של רעי ומה הפכר יש בעשיתו אם לא היה מותר לטלטלו לבסעמה. והמפרשים נמתו מתעשה זה דבמקום הפסד ומן אם דירה יכול לעשות מעמו אם אם דירה כגרף של רעי. וזה לא כדי שיהא כגרף של רעי ולא"ע נמה לא נתבאר בדברי הרמבנות בכמן דברים ביאור זה ודברי הרמבנות בכמן דברים ברורים:

כה חבית של טבל וכו'. בריתתא הוכבה פרק כירה (מג.) חבית של טבל שנשברה מבין כלי ומניח תחתיה ואמרו אם העבים אם שהבטל מוכן הוא אבל שבת אמר עבר ותקנו מתוקן: ונותנין כלי תחת הגר וכו'. ג"ש אם ג"ש (מה:) מתנה נותנין כלי תחת הגר לקבל ניצוצות ואמרו מעמה דמינו מבטל כלי מהיכנו דינוצות אין בהם ממש ובעודן בתוכו מותר לטלטלו:

הגהות מיימוניות

[ח] כרב יוסף דאמר מעמה דרב חסדא מי הא דאמר אין נותנין כלי תחת מרגגולת וכו' אבל כופה עליה אם הכלי מקום דאסור לבטל כלי מהיכנו ודלא כרבא דאמר מעמה דר"ח הגה מלויה התירו וכו' (מגה) ע"ש. ע"ש: [מ] ודלא כרבי יצחק דאמר אין כלי ניטל אבל לדבר הניטל וכן כל אלו דלא כוותיה והא מעמיד בענין אחר דלא קשה ליה

מגדל עוז

בב. אסור לבטל וכו' עד כופה עליה כלי. פרק כירה (דף מ"ב) וכ"כ ר"י ז"ל בהגהות פרק מי שהחליב בני שליחי לבריבי דאין הלכה כרבי יצחק דאמר אין כלי ניטל אבל בשבת ומ"ב שם ג"כ: לפיכך אין נותנין וכו'. משיגין אין כלי ניטל אבל לדבר הניטל בשבת ומ"ב שם ג"כ: כתב הרמב"ן ז"ל פרק כירה: וכן כופה הכלי על כל דבר וכו'. פרק תשיעי: כתב הרמב"ן ז"ל בירושלמי ובגמרא אבל אבל אבל

חדושי

ביצה דף נ׳ ע״ב

בו בסעודתם והוא צר וארוך כעין מסה ונוטלין אותו בשפת השולחן מלא מים ומזמן להם לנטילת ידים שבין מאכל למאכל ומתוך ששולין עגולים אין צריך להגביהו כדי ליטול אלא שמ״מ הוא צריך לסמכו באיזה דבר בצדדיו שלא יפלו מן המים על השולחן וכבר שמעתי לקצת חכמי הערב שהם רגילים להשתמש בכלי שכעין זה לדבר זה וקורין אותו חמיסה אבל כופה עליה כלי כדי שלא תשבר שמותר לטלטל כלי הראוי לטלטול אף לצורך דבר שאין ראוי לטלטול שאין הלכה כדברי האומר שבת מ״ג ב׳ אין כלי [ניטל] אלא לדבר הניטל בשבת ואע״פ שבמסכת שבת מ״ב ב׳ אמרו שאין נותנין כלי תחת התרנגולת לקבל ביצתה טעם הדבר הוא מפני שמבטל כלי מהיכנו שלא יוכל עוד לטלטלו אבל בכאן כל זמן שרוצה ליטול הכלי הרי יכול ליטלו ומפני זה פירשו בתלמוד המערב שלא היותר כן אלא בדרך שלא יהא הכלי נוגע בגופה של ביצה שמא מתוך כך יבא לטלטל הביצה.

היתה ביצה זו הן ביצת הודאי הן ביצת הספק באחרות כלן נתערבה ביצה זו הן ביצת הודאי מיהא יש כאן שתי ספיקות שהרי היא אסורות ואע״פ שבספיקא מיהא יש כאן שתי ספיקות שהרי היא גופה ספק וכשנתערבה ולא הוכרה יש על כל אחת שתי ספקות מ״מ העלו בסוגיא זו שמאחר שיש לה היתר אחר יום טוב אינה בטלה אפילו באלף ויש באין באיסורה מצד עצמה שלא נאמר לדעתם ספק ספקא אלא בתערובת אחר תערובת וכמו שהתבאר בזבחים אבל זו שספיקה הראשון ספקת הגוף הוא נעשה מ״מ גוף האיסור ואין בתערובתה אלא ספק אחד וזהו עקר וחכמי הצרפתים משיבין בה מצובע מלא היסט בקליפי ערלה וארגו בבגד ואין ידוע איזה הוא ופרשו בה שאם נתערב באחרים הותר מכח ספק ספיקא ואע״פ שמלא היסט בעצמו נתערב שם ותרצוה בשנחתך מלא היסט ואין ידוע אם נחתך האיסור אם לאו ולמדה מ״מ שאפילו ודאי שנתערבה באחרות ואחרות באחרות כל שהוא בתערובת שני הותר וקצת חכמי צרפת פרשו זו של נתערבה באחרות על ביצת הודאי שביצת שודאי נולדה ביו״ט הוא שאוסרת תערובתה אבל ביצת הספק מותרת ומדין ספק ספקא וכמו שאמרו בתלמוד המערב אף למאן דאמר ספק הכן מותר הכא אסור נשרים ספק היום נשרו ספק אתמול נשרו ברם הכא יש כאן אחת אסורה והיא מוכחת על כלם ולדעת זה לא אמרו נתערבה באחרות כלן אסורות אלא אודאה אבל ספק אינה אוסרת תערובתה שכל ספק ספיקא מותר אף בשל תורה ואף בעבודה זרה כמו שהתבאר בזבחים ואין בזו איסור לדעתם אף ביש לו מתירין ואף בבעלי חיים או דבר שדרכו לימנות אלא היתר גמור הוא וכעין ראיה אצלם מה שאמ׳ נתערבה בלשון נקבה ואלו נאמ׳ על הספק היה לו לומר נתערב שהספק לשון זכר הוא והם גורסין בשמועה זו וספקא אסור ואין הדברים נראין.

ומ״מ צריך שתדע שאף לדעת המכשיר בה אין לסמוך על זה להתיר ליקח ביצים או פירות שיש במינן במחובר מתנוני גוי אע״פ שיש כאן שתי ספקות אחת שמא נולדו או נלקטו בחול והשנית שמא היום חול הוא שאין עקר דין שני ספקות אמור אלא כשאותן שתי הספקות בגוף אחד ויש חולקין בזו וקצת רבני צרפת מתירין מטעם זה כל ספק מוכן ביו״ט שני ואנו נוהגין לאיסור וכן עקר ויש מתירין בביצים מטעם אחר והוא שהולכין אחר הרוב אף באיסורין כדין האמור בקטן וקטנה לענין ייבום ואינו נראה כן שכל שיש לו מתירין אין מקילין בו משום רוב וכן רוב העולם נוהגין באיסור.

וכן תדע שאין גורסין כאן ואחרות באחרות שהרי יש כאן ספק ספיקא אף בתערובת ולא נאמר כן אלא בע״ז שאף ספק ספקא שבהן אסורה לדעת ר׳ יהודה אע״פ שאין הלכה כן כמו שיתבאר בשלישי של ע״ז ויש גורסים ואחרות באחרות ופרשוה בשנתערבו כלן.

כל דבר שודאו אינו אסור אלא מדברי סופרים ספקו מותר לכתחלה וכל שודאו מן התורה ספקו אסור וזהו שאמרו כאן בשלמא לרבה ספקו דאוריתא היא כלומר דמוקמינן לה ביו״ט אחר השבת ויש דברים שאנו נוהגין איסור בספק שלהם אע״פ שאין איסור בודאם אלא מדברי סופרים מחשש שמא יבאו בהם לספק תורה כגון מעשר בספק חשיכה ספק אינו חשיכה ואע״פ שבחשיכה בודאי אין איסור מעשר אלא מדברי סופרים ואעפ״כ נאסר בספק חשיכה מפני שמא מתוך המעשר יבוא לברור והברירה היא אסור תורה ויש דברים שאין בודאם איסור תורה כלל ואף ספקם אסור כגון

המאירי

רצז

גבינת הגוים שאין ודאה אלא מדברי סופרים שהרי החלקת פניה בשומן חזיר או העמדתה בעור קיבה אין בה איסור תורה לדעת קצת מפרשים כמו שיתבאר בסס׳ חולין וכל שכן לדעת האוסרה משום נקור כמו שיתבאר במקומו ואעפ״כ נאסרו כל הגבינות אף ספקותיהן ויראה לי טעם הדבר באלו מפני שעקר גזרתם על הספקות היתה ודנוה כודאי ואלו לא גזרו אלא על הודאי היינו מתירין את הספקות ומ״מ כל הספקות אם יש לאותו ספק מתירין אסור וימתין לה עד שיגיע זמן התרן.

ומ״מ יש חוככין בכלל זה ממה שאמרו לערב ולהסביל בין השמשות אע״פ שאף בשבת אין אסורן אלא דברי סופרים וכוללין בזה שאף בדברי סופרים לכתחלה אסור וזו של ביצה הואיל ואינה יכול לאכלה ביומה דיעבד הוא וזו שאמרו במסכת ע״ז ז׳ א׳ שכל שאחד אוסר ואחד מתיר ושניהם שוים בחכמה ובמנין הלך אחר המיקל וכן כל המיקל בארץ הלכה כמותו בחוצה לארץ כל אלו הואיל והם חולקים בגוף הגזרה מספיקא אין מחזיקין באיסור וכן מה שאמרו ביבמות פ״ב א׳ שתי קופות אחת של חולין ואחת של תרומה ולפניהם שני סאין אחד חולין ואחד תרומה נפלה זה בתוך זה מותר אני אומר תרומה לתוך תרומה נפלה וחולין לתוך חולין והעמדנוה בתרומה דרבנן בזו הואיל ונתערבה דיעבד הוא אבל עירוב ועשור והסבלה הוא משים עצמו בה לכתחלה ומתוך כך אסור ומכאן הם למדים שהלוקח בגדים תפורים מן הגוים צריך להתיר התפירה אע״פ שאותן הכלאים דרבנן שהרי הוא הכניס עצמו באותו קנין מספק וספק מוכן לדעתנו שאוסרין אותו אפשר שודאו מן התורה ולמאן דאמר מוקצה דאוריתא ואף לדעת האומר דרבנן הואיל ויש במין המוקצה מה שהוא מן התורה נזרו בכלם וקצת מפרשים חוככין לחקל מכח כלל זה שאם נתן גוי לישראל גבנים מותרין מספק סופרים ואינו כן שבודאי עקר הגזרה על הספקות היתה כמו שביארנו.

תרנגולת שהיתה ביצתה במעיה ונטרפה וילדה אותה ביצה אחר הטרפות אע״פ שנוצרה קודם הטרפות שמ״מ נגמרת היא באיסור ואפילו לא היתה טרפה ודאית אלא ספק טרפה כגון שהוכתה בראשה ולא נודע אם נקב קרום של מות אם לאו אסורה שהרי ספק של תורה הוא וכן כל ספק שבה כגון שהיו לו אחת כשרה ואחת טרפה ואינו יודע בביצה זו אם נולדה מן הטרפה אם מן הכשרה אלא שבספק טרפה משהין אותה עדימה הראשונה ואם חוזרת וטוענת מתירין אותן כמו שיתבאר במקומו אבל ביצת עוף שנתבלה בשחיטתה כל שנגמרה בקליפתה עד שכיוצא בה נמכרת בשוק כשרה שהרי לא גדלה באיסור נבלה וכן מצאנה לגדולי המחברים בקצת ספרים בספר קדושה אלא שברוב ספרים לא מצאנה ואע״פ שבמסכת עדויות אמרו עליה בית שמאי מתירין ובית הלל אוסרין כבר פירשו בתלמוד המערב שבפרק זה דהיא למשנה ראשונה נאמרה והיא אותה שנאמרה במסכת ע״ז שהחלב הכנוס בתוך הקיבה לא נחשב כפרשא דעלמא הא למשנה אחרונה אמרו עליה שנחשב כפרש ביצת נבילה מותרת הואיל ונגמרה בקליפתה וגדולי הדורות פסקוה לאיסור בפרק גיד הנשה וממה שבית הלל אסרוה ולא חששו לדברי תלמוד המערב ואף אני מסתפק בהם ממה שראיתי שאמרו שם ביצה גדולי גופה קיבה ממקום אחר באה וכן שהדברים שם מבולבלים וקשים בפירושן אלא שרוב מפרשים סוברים שלמשנה אחרונה חזרו בית הלל להורות כבית שמאי ויש מביאין ראיה לאיסור ממה שאמרו בפרק טרפות ס״ב ב׳ לוקחים ביצים מן הגוים ואין חוששים לא משום נבלות ולא משום טרפות אלמא דביצת נבילה אסירא ואף גדולי המחברים הביאוה בלשון זה אלא שאנו מתרצים דהתם סרכיה נקט ואשגר לישן הוא ומ״מ נבלות לאו דוקא אלא שמא בנבלה שמתה מאליו שאף היא לפעמים נקראת נבלה.

ביצת טרפה או ספיקה שנתערבה באחרות בטלה ברוב הואיל ואין לה מתירין ואפילו אחת בשתים בטלה שכל איסור שאינו נבלל זה בזה ואינו מדברים החשובים בטל ברובו ואע״פ שבמס׳ חולין צ״ז ב׳ אמרו שביצה צריך ששים ואחת של היתר דוקא בשנתבשלה עם האחרות ונתנה טעם לאחרות כגון ביצה שיש אפרוח או ביצה בלא אפרוח שטרפה עם המותרות בקערה וד הוא כדין כל שאר איסורים אלא שבשאר איסורין בששים ובי בששים ואחת מפני שאין הביצים שוין כללו של דבר לא נ

(11)

סימן סו

שאלה: יש בני אדם שאין להם תנורים מיוחדים לאפות בהן ולהטמין בהן החמין, ומטמינים באותו תנור שבבית החורף ולמחרת בשבת באתה השפחה ומוציאה את החמין כולו מן התנור ומושיבות ע"ג התנור ומבפנים בבית החורף. ואז מבערת את האש בתוך התנור, כדי לחמם בית החורף וע"י כך נרתחים החמין שע"ג התנור לכל צרכם, שרי למעבר הכי או לאו.

תשובה: יראה דאם לא נתקררו החמין כל כך בשעה שהוציאה אותם מן התנור והבעירה האש בתנור דוגמת מאכל בן דרוסאי אז ודאי שרי[1]. והכי איתא בהדיא בסמ"ג[2] ובמרדכי[3] ובה"ג במיימוני[4] דרגילים בחופות לכסות החמין בנסרים ולמחר באין עבדים נכרים ומחממים אותם, אם לא יתקררו כ"כ דוגמת מאכל בן דרוסאי שרי, עכ"ל. ואין לומר דבחופה יש משום שמחת חתן וכלה מקילינן טפי, דבא"ז[5] כתב וז"ל: כשמתקרר הצאלנ"ט ושפחה מחממתה מותר, ובמדינה דלא שכיחי רבנן ראוי לאסור, עכ"ל. הא קמן דכלא חופה נמי שרי, היכא דשכיחי רבנן. אמנם משמע דזוקא אם לא נתקררו, אבל אם נתקררו לא שרי. ונראה דבנ"ד יש להתיר אפי' נתקררו לגמרי. דהא העבד או השפחה מתכונים לחמם התבשיל, ולכך היכא דנתקרר לגמרי אסור. אבל הכא עיקר כוונת השפחה לדבר היתר לחמם בית החורף, דשרו רבנן בה אמירה לנכרי משום דהכל חולים הם אצל הצינה. ונהי נמי דהחמין נרתחים ע"י כך מאליהם בודאי, ועל דעת כן היא מושיבתם על התנור. מ"מ בשעה שהיא מושיבתו על התנור אין שום אש בתנור, וההבערה שהיא מבערת אח"כ עיקר כוונה היא לבית החורף[6]. ואף כי פסיק רישיה הוא לענין החמין[7], מ"מ יש חילוק בשבות דרבנן בין מתכוין גמור ללא מתכוין דפסיק רישיה. והכי אשכחן בתשובת מהר"ם במרדכי פ' הזורק במס' שבת[8], אהיא דגבי בית הכסא שע"ג חפירה שסביב העיר[9].

אמנם נראה דאין להתיר כלל לישראל או לבת ישראל שיושיבו מן החמים ע"ג התנור והשפחה מבערת אח"כ התנור. דהוי כאחד נותן את הקדירה ואחד הצית את האור, דהראשון פטור אבל אסור. וכן משמע מדברי הרמב"ם[10] דכתב וז"ל: אחד שופת את הקדירה ואחד נתן את המים ואחד הצית את האור ואחד הגיס בה, שנים אחרונים לבד חייבים משום מבשל. מדאיצטריך לאשמועינן דהראשונים אינם חייבים, משמע קצת דאבל אסורים הן לעשות כן*).

ויש לדמותו להא דכתב במרדכי פ"ק דשבת[12] דנותנים מזונות לפני הנכרים בחצר דאם יודע בודאי שיוציאנו הנכרי אסור לתת לפניו. וכן משמע התם בתוס'[13] ובאשירי בריש המסכתא[14]. וא"כ בנ"ד כיון דידע דהשפחה מבערת את התנור בוודאי הוא כנותן ע"מ לבשלו ואב מלאכה היא כמו ההוצאה. ולכך צריך (לה) להניח(ה) השפחה שתושיב(ה) היא החמין על התנור קודם שהיא מבערת אותו. ובענין זה יש פנים להתירו[15] כדפרישית.

הגה"ה: והכי נמי מנן פ' המביא כדי יין (מלה לה, ו) המחרון מיין וכולן פטורין, וכל פטורי שבת פטור מכל מטור. והא דפרין הסופת הקדרה מאי קעבר. מקדרה ניקנא קאי כדפרש"י הסס[11]. מכל קדירה מגיפה מבשל פשיטא דסופת הקדרה הוי כמו נתן לתוך המים נקדרה, ע"כ.

סימן סז

שאלה: שקין שיש בהן מעות מונחים בתיבה, שרי להניח עליהם תנורות או שאר חפצים שאינם מוקצים וכן ליקח מעליהם, או לאו.

תשובה: יראה דשרי[1]. והכי מוכח בפ' כיצד משתתפין (עירובין פד, א) דמוקי ליה התם בבור מליאה פירות של טבל דמוקצה הן כדמפ' התם. ואפי' הכי שרי לבני מרפסת להשתמש על גבי הפירות שבתוך הבור כדמוכח התם. וכעין זה מצאתי שהעתיק אחד מהגדולים[2] משום

חולק ע"ז ואוסר, והמעתיק שם כתב דכן מצא בתשו' מהר"ם להתיר, [עי' מהר"ם ב"ב ד"פ סי' נ"ג] וע"ע בהג' במרדכי שבת שם. וע"ע בלקט"י (ח"א עמ' 59). ועי' בפסקי מהר"מ קלויזנר שבת ר"פ במה טומנים (ש"ק עמ' של"ז).

סי' סו: 1. רמ"א (סי' שנ"ג ס"ה) ועי' בהפרנס (סי' קמ"ה וקנ"ה) ומהרי"ל הלכ' שבת (עמ' 28). ועי' בפסקי רמ"מ קלויזנר שבת לו, א — שי"ק עמ' של"ה. 2. עשין ס"ה. 3. סי' תנ"ו (סוף עמ' עט, א מדפה"ס). 4. פ"ג משבת אות ב'. 5. ח"ב סו"ס ח' וכ"ה בפסקי מהר"ם ש"ז שבת סי' כ"ד — שי"ק עמ' רצ"ז. 6. ברמ"א ל"פ כן ועי' ט"ז שם (סקי"ח) מש"כ לדמות ד' רבינו לההיא דהטור (יו"ד סי' קי"א) ש"ה. 7. עי' היטב מג"א (סקמ"א) ומחצה"ש שם. 8. סי' שע"ה. [וע"ל סי' ס"ד הער' 4]. 9. עי' ט"ז (סוסקי"ח) שהק' ע"ד דבינו דההיא מרדכי ל"ד כלל לגידו"ד דשאני התם שאינו מתכוון כלל היכן הצואה נופלת, וע"ע ב"י בשם תשו' הרשב"א (סי' ס"ח) [ועי' שו"מ קמא כ סי' ל"ב]. 10. פ"ט משבת ה"ד. 11. שם ד"ה בקדירה חדשה. 12. סי' רנ"ג. 13. ג, א תוד"ה בבא. 14. פ"א סי' א'. 15. עי' ז שם באורך והסיק וע"כ נלע"ד שאין לבעל נפש לסמוך על היתר זה, ועי' משנ"ב. וע"ע בזה בתשו' רמ"א (סי' ק"ב) ופ"ח (יו"ד קי"ח סקי"ח) ופמ"ג (או"ח סי' רנ"ג במש"ז וא"א). [ועי' לקט יושר עמ' 60].

סי' סז: 1. רמ"א (סי' ש"ח ס"ג). 2. ר' מענדל קלויזנר בפסקיו שבת קכ, ב — שי"ק עמ' שד"כ. [ועי' מהרי"ל הלכ' שבת עכ'

ר"ם[3] דמותר ליגע במעמד שלפני ארון הקודש אפילו בשעת שהנורות דולקות עליו. דאע"פ שהוא תשמיש מוקצה אין אסור ליגע במוקצה רק שלא יטלטל ע"כ. ולפי"ז צריך להתיישב שפיר בהא דמייתי אשירי פ"ק דביצה[4] היירושלמי[5] דכופין כלי על ביצה שנולדה ביו"ט כדי שלא תשבר, וצריך ליזהר שלא יגע הכלי בביצה. ואמאי הא שרי ליגע במוקצה אפילו בידים. ודוחק לומר כיון דביצה דבר המתגלגל הוא אם היה הכלי נוגע בה אי אפשר היה שלא יזיזנה ממקומה. עיין במרדכי פ' במה טומנים[6] דמחלק כהא גוונא לענין קנים משום דמתנענעים. אלא נראה לחלק דהתם כיון דהנחת הכלי על הביצה היא לצורך הביצה, [ד]הוי דבר המוקצה ולכך אסור ליגע בו[7]. אבל בנידון דידן וכן הנהו דמייתי ראיה מינייהו, כולהו ההנחה והתשמיש אינו אלא לצורך דבר שאינו מוקצה, ולכך אפילו אי נגע ע"י הנחה במוקצה שרי. והכי חילקו התוספות פ' כידה[8] בשם ר"י לענין טלטול מן הצד שמיה טלטול או לאו. וכן הוא שם באשירי[9] ובמרדכי[10] ע"ש.

סימן סח

שאלה: הפרוכת שלפני ארון הקודש שרי להסירו בשבת ולפרום אחר במקומו או לאו.

תשובה: יראה דהיתר גמור הוא[1]. וכן שמעתי שיש נעילה מסירים הראשון ופורסים אחר שכולו לבן במקומו. וראיה מהא דגרסינן בפ' תולין (שבת קלח, א) ובפ' המוצא תפילין (ערובין קב, א) אמר רב משום רבי חייא וילון מותר לנטותו ולפרקו בשבת. ופרש"י פ' תולין[2] דזהו מסך שכנגד הפתח דהיינו כמו פרוכת. ואע"ג דמסיים רש"י[3] דמותר לנטותו ולפרקו לפי שאינו אוהל כמי שעשוי כעין גג. וא"כ נוכל לומר דרש"י לטעמיה דס"ל דאין איסור עשיית אוהל עראי בשבת אלא בגג ולא במחיצה. כדאיתא באשירי פ' כל הכלים[4] ובתוספות פ' מי שהוציאוהו[5]. אבל לפר"ת[6] דסבר דבמחיצות נמי איכא איסור עשיית אוהל עראי, איכא למימר דנטיה ופריקת הפרוכת יהא אסור. הא ליתא דר"ת מודה דכל היכא דאין המחיצה באה להתיר, כגון גבי דופן סוכה ופריסת סדין ע"ג העמודים, דפ' כיצד משתתפים (ערובין פו, ב), אין איסור עשיית אוהל עראי במחיצה, וגבי פרוכת לא בא המחיצה להתיר מידי. אך בפ' המוצא תפילין פרש"י[7] וילון כנגד הפתח לצניעותא מותר לנטותו דלאו אהל קעביד. דלאו קביע התם אלא דרכו לינתן ולהסתלק כדלת בעלמא, עכ"ל. משמע דאיירי בוילון שנוטין אותו לפרקים, כשרוצים לעשות מילי דצניעות אבל אינו תלוי תדיר שם[8]. ולפ"ז הפרוכת שתולין שם תדיר שייך ביה עשיית אוהל לפי זה. ומ"מ נראה לחלק יפה, דודאי וילון התלוי תדיר לפני הפתח שייך ביה עשיית אוהל לפי שהוא כמו דלת בעלמא. אבל הפרוכת שלפני הארון שבלאו הכי יש דלת לארון והפרוכת אינו תלוי שם אלא לצניעות, אע"ג דתלוי שם בקביעות אין קפידא. אפס העולם חוששין לאסור הדבר. וגם חזן הכנסת אחד הגיד לי שאחד מן הגדולים לא רצה להתיר אני מושך ידי להתיר[9].

סימן סט

שאלה: אחד שכח מעות במתג דמטרון שקורין קפי"ן ציפפי"ל, שרי לטלטל הקפ"א בעוד המעות בציפפי"ל או לאו.

תשובה: יראה דשרי כה"ג לטלטל ולהשים על הראש[1]. וראיה מהא דמייתי תלמודא פ' כידה (שבת מד, ב) מתני' דמוכני שלה בזמן שהיא נשמטת וכו', ואין

כט, א). 3. תשב"ץ סי' ל"א. 4. סי' א'. 5. ביצה פ"ה ה"א. 6. שבת סי' שכ"ד. 7. וכ"פ בק"ע בירושלמי שם מדעתי ובד' רבינו מפורי' הוא. ובהשגות הראב"ד (פכ"ה משבת הכ"ג) הביא ד' הירושלמי הנ"ל ובמ"מ שם הק' ע"ז כנ"ל דהא מותר לגעת בו, ולמש"כ רבינו לק"מ, ופסקה שו"ע (סי' ש"י ס"ו) וע"ש בב"י ונו"כ. 8. שבת מג, ב ד"ה דכו"ע. 9. פ"ג סי' י"ט. 10. סי' שי"ג.

סי' סח: 1. ב"י ורמ"א (סי' שט"ו ס"א). 2. ד"ה וילון. 3. ד"ה מותר לנטותו. 4. פ"י"ז סי' ח'. 5. עירובין מד, א ד"ה פקק. 6. בתוס' עירובין (מד, א ד"ה פקק) ומרדכי שבת (סי' רכ"ד-רכ"ו). 7. עירובין קב, א ד"ה וילון ד"ה מותר. 8. עי' רש"י סוכה (טז, ב ד"ה מהיכן) ותוס' עירובין (מד, א ד"ה פקק) ומרדכי שבת (סי' שי"א) וס' הישר לר"ת (סי' רכ"ד-רכ"ו) ואו"ז (ח"ב סי' ע"ח) ותשו' מהר"ם (ד"ב סי' כ"ג). 9. עי' ב"י שם וכתב דהאידנא נהוג עלמא להיתר, ובפ"מ שם כתב וכ"מ מהמרדכי וכן מפו' בכלבו וכתב ובלבד שלא יעשנו אהל ודב' ר' הרמב"ם בפכ"ב. ע"ש וע"ע מג"א (שם סקי"ט) מש"כ ביה.

סי' סט: 1. ב"י (סי"ס ש"ט) וכתב דמכאן יש ללמוד לשוכח מע"ר בכיס שעושי' בצידי הלבוש שנקרא פאלטיק"א אם אינה תפורה לאורכה אלא פיה לבד תפיר בחוט שבמלבוש דשרי לטלטל הלבוש א' ללובשו נראה שאסור, ע"ש. ופסקה רמ"א (סי' ש"י ס"ז). [וע"ע לקט"י עמ' 62] ועי' מה"י ב"ינא (סי' כ"א).

13